

Tutkimus musiikin tekijöiden ja säveltäjien asemasta eurooppalaisilla suoratoistomarkkinoilla

Syyskuu 2022

Tutkimuksen toteuttaja:

Tilaja:

Tärkeimmät huomiot

1. Musiikin suoratoistomarkkinoiden nykytilanne

Suoratoisto on valitseva tapa kuluttaa musiikkia

Suoratoisto eli striimaus on selvästi suosituin musiikin kuluttamisen muoto kuluttajien keskuudessa. Suoratoistomarkkinan kasvu on luonut musiikin tekijöille ja säveltäjille runsaasti uusia mahdollisuuksia saada musiikkiaan esille.

Musiikin suoratoistopalvelut tuotiin markkinoille vuonna 2006, ja siitä lähtien niiden tarjonta on kasvanut tasaisesti. Osa palveluista on erilisiä alustoja, kun taas toiset ovat osa muita palveluja. Uusia käyttäjiä

houkutellaan jatkuvasti uudentlaisilla ominaisuuksilla ja tilausmalleilla.

Kaikki palvelut tarjoavat valtavan musiikkivalikoiman, joka on käytettävissä milloin ja missä tahansa, kaikilla mahdollisilla laitteilla. Tekijänoikeusjärjestöillä on keskeinen rooli siinä, että kuluttajilla on mahdollisuus käyttää laajaa musiikkivalikoimaa helposti ja käyttäjäystävällisesti. Järjestöt ovat kumppaneita, joiden ansiosta suoratoistopalvelut ovat pystyneet kasvattamaan liiketoimintaansa.

...mutta se tuottaa tekijöille liian vähän tuloja

Vaikka suoratoistopalveluiden musiikkivalikoima on jatkuvasti laajentunut, ominaisuudet parantuneet ja käyttäjäkunta kasvanut, tekijöiden saamat korvaukset ovat jääneet pieniksi. Tekijöiden ja säveltäjien saama korvaus ei tällä hetkellä vastaa heidän musiikkimarkkinoille tuottamaansa arvoa.

Tämä koetaan ongelmalliseksi tekijöiden ja kustantajien keskuudessa ympäri maailmaa. Pidemmällä aikavälillä tulojen epätasainen jakautuminen uh-

kaa musiikkimarkkinoiden kestävyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Toimialan arvoketjun kaikkien osapuolten intressissä on, että musiikin suoratoistotalous on kestävää myös tulevaisuudessa.

Tästä syystä on ehdotettu muun muassa sitä, että suoratoiston tulonjakoon liittyviin ongelmiin puututtaisiin EU-tason lainsäädäntötoimilla.

Miksi GESAC teetti tutkimuksen?

Musiikin suoratoistopalveluiden markkinat kasvavat – ja samalla keskustelu niiden oikeudenmukaisuudesta kiihtyy. Keskustelu on painottunut ensisijaisesti levy-yhtiöiden ja artistien väliseen tulonjakoon sekä alustojen tuottamien tulojen tiliysmalleihin.

Eurooppalaisen tekijänoikeusjärjestöjen kattojärjestö GESACin teettämässä tutkimuksessa tarkastellaan musiikin suoratoistopalveluita laajemmasta näkökulmasta ja pohditaan, miten eri osapuolten tuloja niiltä voitaisiin kasvattaa. Lisäksi selvitettiin, millaisia tarpeita ja odotuksia musiikin tekijöillä ja heitä edustavilla järjestöillä on suoratoistomarkkinaa kohtaan.

Musiikin suoratoisto lukuina:

Vallitseva tapa nauttia musiikista:

68 %

globaalista musiikin kuunte-
lusta [1]

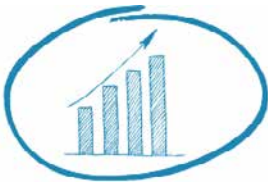
78 %

kuluttajista kertoo käyttävänsä
musiikin suoratoistopalveluja.
[2] Pohjoismaissa osuus on jo
91 %. [3]

**524
miljoonaa**

maailmanlaajuisten
tilauspohjaisten
musiikkipalvelujen käyttäjää [4]

Kasvava tarjonta:

Tarjonnan räjähdysmäinen
kasvu – musiikin suoratoistopal-
veluissa on tällä hetkellä yli 70
miljoonaa kappaletta [5]

8 milj.

Spotifyssä on noin 8 miljoonaa
artistia [6]. Menestyneissä hitti-
kappaleissa on vuosi vuodelta
mukana yhä enemmän tekijöi-
tä.

Tarjonnan laajuus, parempi ää-
nenlaatu, suurempi käyttäjäys-
tävällisyys, parempi yhteensopi-
vuus ja uudet ominaisuudet.

Sisällön arvon lasku:

9,99

Vuonna 2006 asetettua noin
kymmenen euron hintaa hintaa
ei ole suoratoistopalveluiden
historian aikana juurikaan nos-
tettu. Suomessa hinta on 10,99
vuodesta 2021 alkaen.

Keskimääräinen tulo käyttäjää
kohden (ARPU, Average Reve-
nue Per User) on viimeisten 15
vuoden aikana laskenut jatku-
vasti.

Musiikin suoratoistopalvelut tar-
joavat laajoja mainosrahoitteisia
ilmaisversioita, jotka ovat monien
kuluttajien ensisijainen valinta.
Ilmaisversiot tuottavat noin 10 ker-
taa vähemmän tuloa kuin maksul-
liset tilaukset. Suomessa ilmais-
versio on 56 %:lla käyttäjistä.

[1] IFPI 2021 Engaging With Music raportti
[2] IFPI 2021 Engaging With Music raportti

[3] Polaris Nordic - Digital Music in the Nordics 2022 -tutkimus
[4] Q2 2021 luvut, julkaisija MiDIA

[5] Will Pagen artikkeli "Malbeconomics"
[6] Spotifyn ilmoittamien vuoden 2022 lukujen mukaan

Oikeudenmukaisuuteen ja monimuotoisuuteen liittyvät rakenteelliset ongelmat:

93 %:lla Spotifyn artisteista on kuukausittain alle 1 000 kuuntelijaa [7]

Järjestelmään liittyviä globaaleja ongelmia:

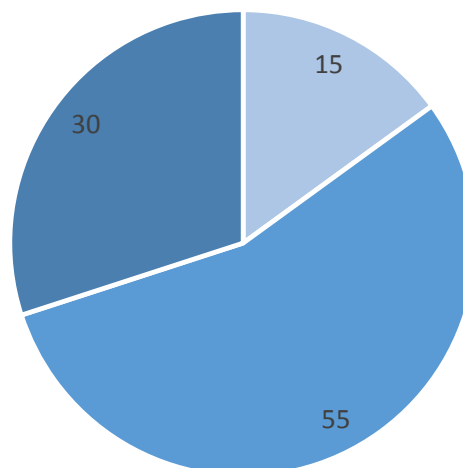
- haamukirjoittajat / valeartistit
- suoratoistohuijaukset
- lahjonta ja muut painostustoimet

Suoratoistopalvelujen käyttämien algoritmien läpinäkyvyyden puute vaikuttaa musiikin löydettävyyteen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Suoratoistopalveluiden tulonjako tällä hetkellä:

Tällä hetkellä tulot suoratoistoalustoilta jakautuvat siten, että 30 % tilaajien maksamasta hinnasta jää suoratoistopalvelulle, 55 % menee levy-yhtiöille ja esiintyjille ja vain 15 % musiikin tekijöille ja kustantajille. [8]

■ musiikin tekijät/kustantajat ■ levy-yhtiö/esiintyjät ■ suoratoistopalvelu

[7] Spotifyn ilmoittamien vuoden 2022 lukujen mukaan

[8] Ison-Britannian parlamentin DCMS-komitean raportti vuodelta 2021

2. Tutkimuksen päähuomiot

Musiikin suoratoistomarkkinat eivät tällä hetkellä luo riittävää arvoa ja taloudellista kasvua musiikin tekijöille. Tähän on useita syitä, jotka voidaan jakaa kolmeen luokkaan. Näihin tekijöihin puuttuminen on keskeistä, jotta musiikin ekosysteemistä rakennettaisiin entistä kestävämpi ja tekijäystävällisempi:

Suoratoistopalvelujen tavoitteiden ja tekijöiden toiveiden välillä on vakava epätasapaino

Useimpien suoratoistopalvelujen päätavoite on kasvattaa käyttäjämääriä ja tietyissä tapauksissa myydä muita musiikkitarjontaan liittyviä palveluja tai laitteita (esim. Applen audiolaitteet, Amazon Prime -tili tai kodin apulaitteet). Palveluiden kehitystä ohjaavat liiketoimintapäätökset eivät edistä luovan sisällöntuotannon arvon kasvua tai tekijöiden ja säveltäjien tulonmuodostusta - kasvavasta käyttäjäkunnasta huolimatta.

Useimmat musiikin suoratoistopalvelut tarjoavat hyvin laajoja **mainosrahoitteisia ilmaisversioita, jotka ovat edelleen monen kuluttajan ensisijainen valinta. Suomessa ilmaisversioita käyttää 56 % kuluttajista. Niistä saatavat korvaukset tekijöille ovat noin 10 kertaa pienemmät kuin maksullisten tilausten tuottamat korvaukset. Koska palvelut eivät riittävästi kannusta asiakkaita siirtymään maksullisiin versioihin, maksuttomista ja hyvin vähän korvauksia tuottavista versioista on tullut pääasiallinen tapa kuluttaa musiikkia.**

Mitä tulee maksullisiin versioihin, vuonna 2006 asetettua hintatasoa ei ole juurikaan nostettu huolimatta siitä, että suoratoistopalvelujen laatu, tarjonta ja käyttäjäystävällisyys ovat kehittyneet merkittävästi. Erilaisten kampanja- ja perhepakettihintojen seurauksena keskimääräinen korvaus käyttäjää kohden (ARPU, Average Revenue Per User) on pikemminkin laskenut. Myös inflaatio on vaikuttanut siihen, että **tilauksen todellinen hinta käyttäjää kohden on laskenut merkittävästi.**

Tämän seurauksena musiikin yleinen arvo on laskenut ja musiikin tekijöiden on äärimmäisen vaikeaa kasvattaa alustoilta saatavia tuloja.

Suoratoistomarkkinoiden oikeudenmukaisuuteen ja monimuotoisuuteen liittyvät rakenteelliset ongelmat

Nykyinen hittivetoinen musiikin suoratoistomarkkina on johtanut pyramidijärjestelmään, jossa pieni määrä kappaleita saa suurimman osan kuunteluista. Esimerkiksi **maaliskuussa 2021, 57 000 artistia tuotti 90 % Spotifyn kuukausittaisista suoratoistoista. Vuoden 2022 lukujen mukaan 93 %:lla Spotifyn artisteista on kuukausittain alle 1 000 kuuntelijaa. Algoritmien käyttö ja suosituimpien soittolistojen aiheuttama pullonkaula pahentavat tilannetta entisestään.** Globaalilla tasolla alustoilla on myös havaittu vilpillistä toimintaa kuten haamu/valeartisteja, lahjontaa ja erilaisia painostustoimia, jotka ovat omiaan heikentämään ammattimaisten musiikin tekijöiden tilannetta entisestään.

Vaikka musiikkisisältöä on saatavilla enemmän kuin koskaan, suoratoistopalveluilla ei ole velvoitteita edistää valikoiman monimuotoisuutta tai marginaalisemman musiikin näkyvyyttä ja löydettävyyttä.

Tutkimus suosittelee parantamaan algoritmien käytön läpinäkyvyyttä ja edistämään ja valvomaan alustoilla esitettävän musiikin kulttuurista monimuotoisuutta, erityisesti genren, kielten sekä esiintyjien ja tekijöiden alkuperän osalta. Tähän olisi mahdollista suunnata EU-tason lainsäädännöllisiä velvoitteita.

Tulonjaon systeeminen epätasapaino

Suoratoistopalveluiden kasvu on vahvistanut musiikkialaa, mutta musiikin tekijöiden tai säveltäjien sijaan hyötyjänä on ollut lähinnä äänitemusiikki. Ison-Britannian parlamentin komitean tuoreen raportin mukaan suoratoiston tulonjako on useista rakenteellisista ja taloudellisista syistä kallistunut ääniteoi-keuksien haltijoiden hyväksi.

Tutkimuksessa esitetään, että suoratoistotalouden tuottama arvo tulisi jakaa tasaisemmin kaikkien sidosryhmien kesken. **Vaikuttamalla kokonaistulojen kasvattamiseen sekä puuttamalla suoratoistopalvelujen toiminnan systeemiseen epätasapainoon, tekijöille ja säveltäjille tulisi luoda paremmat mahdollisuudet hyötyä suoratoiston kasvavasta musiikin kulutuksesta.**

3. Tulevaisuus: tavoitteena entistä kestävämpi ja tekijäystävällisempi suoratoiston ekosysteemi

Markkinoiden pullonkaulojen analysoinnin jälkeen raportissa keskitytään **tekijöiden ja säveltäjien kolmeen keskeiseen toiveeseen**. Kullakin näistä osa-alueista tarvitaan toimia, jotta musiikin ekosysteemistä voidaan kehittää entistä kestävämpi ja toimivampi:

Enemmän arvostusta

Palveluiden tulisi kehittää entistä tekijäystävällisempiä ominaisuuksia ja tuoda alustoillaan tekijöitä paremmin esiin.

EU-lainsäädännöllä voitaisiin edellyttää palveluilta **monimuotoisuuden mittareita ja työkaluja**.

Niiden avulla voitaisiin valvoa marginaalisemman musiikin ja eurooppalaisten tekijöiden asemaa, löydettävyyttä ja todellista käyttöä digitaalisissa palveluissa. Tämä vaatisi ennen kaikkea suoratoistopalvelujen algoritmien avoimuuden lisäämistä.

Parempi korvaus

Musiikin suoratoistomarkkinoiden tulisi ottaa askelia kohti musiikin tekijöiden tukemista. Ensisijaisesti tämän tulisi tapahtua siirtymällä markkinalähtöiseen hinnoitteluun sekä lisäarvopalveluilla, joille voitaisiin määrittää erilaisia hinnoittelumalleja. Lisäksi tulisi ryhtyä toimiin, jotta entistä laajempi käyttäjäkunta siirtyisi ilmaisversiosta maksullisiin tilausmalleihin.

Kun suoratoiston tuottamat tulot kasvavat, tulisi lisätulojen jako tekijöille, säveltäjille ja musiikkikustantajille tehdä aiempaa oikeudenmukaisemmin.

Tulisi määrittää parhaat käytännöt sen alustojen lieveilmiöiden kuten lahjonnan ja painostuksen kitkemiseksi.

EU-tasolla tulisi myös käynnistää perusteellisempia tutkimuksia erilaisten tilitysmallien vaikutuksista tekijöiden korvauksiin.

Tekijöille maksettavia korvauksia on pystyttävä parantamaan, jotta digitaalisten markkinoiden nykyistä epäoikeudenmukaisuutta voidaan korjata.

Parempi tunnistaminen ja käytön raportointi

Musiikin tekijöille suunnattavat tiedotuskampanjat auttaisivat heitä paremmin tiedostamaan teostietojen ja metadatan merkityksen. Tämä auttaisi parantamaan teostietojen kuten ISWC:n, sisällyttämistä suoratoistopalvelujen järjestelmään. Suo-

ratoistopalveluilta tulisi edellyttää tarkempaa ja avoimempaa raportointia kaikkien EU-jäsenmaiden osalta. Resursseja tulisi EU-tasoisesti kohdistaa tiedonhallintateknologioiden kehittämiseen ja niiden käytön laajentamiseen.

Tekijäystävällisempi musiikin suoratoiston ekosysteemi

Puutteet:

- 1) epätasapaino palvelujen tavoitteiden ja tekijöiden odotusten välillä
- 2) suoratoistomarkkinoiden oikeudenmukaisuuteen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen liittyvät rakenteelliset ongelmat
- 3) tulonjaon systeminen epätasapaino

Toimet:

Arvostus

- työkaluja tekijöiden näkyvyyden ja löydettävyyden edistämiseksi
- tekijöiden ja heidän teostensa kehittyneemmät hakutoiminnot
- tasapuolinen pääsy markkinoille
- algoritmien toiminnan läpinäkyvyys
- kulttuurisen monimuotoisuuden seuranta ja varmistaminen
- eurooppalaisten teosten esiin nostaminen

Korvaukset

- tulotason parantaminen erilaisten hinnoittelumallien avulla
- tekijöille enemmän hyötyä kasvavista tuloista
- arvokuiluun puuttuminen
- parhaiden käytäntöjen määrittäminen:
 - haamukirjoittajien/ valeartistien,
 - lahjonnan,
 - painostuksen ja
 - muiden suoratoistohuijausten kitkemiseksi

Tunnistaminen

- teostietojen sisällyttäminen teokseen alusta alkaen
- tietoisuuden kasvattaminen teostietojen merkityksestä tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden keskuudessa
- ISWC- ja ISRC-koodien yhdistäminen
- vahva velvoite asianmukaiseen raportointiin
- tekijöiden tekijätietojen ja moraalisten oikeuksien varmistaminen

TIETOJA GESACISTA

GESAC on eurooppalainen tekijänoikeusjärjestöjen kattojärjestö, johon kuuluu kaikkiaan 32 järjestöä Euroopan unionista sekä Islannista, Norjasta ja Sveitsistä. Se puolustaa ja edistää yli miljoonan luovan alan tekijän ja tekijänoikeuksien haltijan oikeuksia musiikin, audiovisuaalisten teosten, kuvataiteiden, kirjallisuuden ja draaman parissa. www.authorsocieties.eu
[@authorsocieties](https://twitter.com/authorsocieties)

TEOSTO on suomalainen musiikin tekijänoikeusjärjestö ja GESACin jäsenjärjestö Suomessa. Teoston tavoitteena on, että Suomessa on hyvät edellytykset työskennellä luovalla alalla, tehdä ja käyttää musiikkia ammattimaisesti. www.teosto.fi [@teostoofficial](https://twitter.com/teostoofficial)

TEOSTO

www.authorsocieties.eu
[@authorsocieties](https://twitter.com/authorsocieties)
secretariatgeneral@gesac.org

Rue Montoyer 23
1000 Brussels
Belgium
+32 2 511 44 54